

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ที่เรียน
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี
ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.2 ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.3 ประโยชน์ของลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.4 ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

1.1.5 การเรียนการสอนที่ส่งเสริมมุ่งอนาคต

1.2 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในระดับช่วงชั้นที่ 3

1.2.1 ความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

1.2.2. วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

1.2.3. เป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม

1.2.4 ความสัมพันธ์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
กับการส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต

1.3 โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 งานวิจัยภายในประเทศ

2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

ลักษณะมุ่งอนาคต (future orientation) มีความสำคัญต่อการพัฒนาคน เพื่อเตรียมให้เขาอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย ลักษณะมุ่งอนาคตไว้ดังต่อไปนี้

มีด (Mead, 1974. p.175) ให้ความหมายว่า ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นความสามารถของบุคคลที่คาดการณ์เกี่ยวกับตนเองในการมองอนาคต

มิสเชล (Mischel, 1974. p.287) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต ว่าลักษณะมุ่งอนาคตหมายถึงความสามารถในการคาดการณ์ไกลและถึงเห็นความสำคัญของผลดีผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต มีความต้องการที่จะได้รับผลในอนาคตที่ดีกว่า หรือมากกว่าผลที่รับในปัจจุบันจึงดำเนินการวางแผนเพื่อปฏิบัติ ต่อจากนั้นจะควบคุมตนเอง ให้ปฏิบัติเป็นขั้นตอนตามแผนที่วางไว้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคต ซึ่งการดำเนินการปฏิบัติตามแผนนี้เป็นระยะเวลาานกว่าจะบรรลุผล หรือจะต้องทำเป็น จำนวนหลายครั้ง ซึ่งเป็นการควบคุมตนเองให้ละเว้นการกระทำบางอย่างในเวลาหนึ่ง จนกระทั่งได้ผลตามต้องการ

เซกูรา (Segure, 1975) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการมองอนาคต ในการวางแผนการจัดการเกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้

โรบินสัน (Robinson, 1976) ให้ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต ว่าเป็นการวางแผนการระยะยาวที่เกี่ยวกับอนาคตของบุคคล

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520, หน้า 35) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคตเป็นความสามารถในการควบคุมตนเอง ซึ่งแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้ รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น รอรับรางวัลใหญ่กว่าในอนาคตแทนรางวัล น้อยซึ่งได้รับทันที

เพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2527, หน้า 15) กล่าวว่าลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึงลักษณะนิสัยที่อดได้ รอได้ หักห้ามใจตนเอง เพื่อจุดมุ่งหมายปลายทาง หรือความสำเร็จ หรือผลตอบแทนที่ยิ่งใหญ่กว่าคุ้มค่ามากกว่า รวมทั้งความสามารถ ในการทำนายหรือคาดการณ์ล่วงหน้าและมีความสัมพันธ์กับลักษณะนิสัยความรับผิดชอบด้วย

จรรยา สุวรรณทัต (2531, หน้า 48) กล่าวถึงลักษณะที่มุ่งอนาคตไว้ว่าเป็นลักษณะของการมองสู่อนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่จะมีผลไม่เพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้น หากครอบคลุมไปถึงบุคคลอื่นและสังคมมนุษยชาติที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

พินดา สิ้นสุวรรณ (2531, หน้า 29) กล่าวถึงความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต มี 2 ลักษณะคือ

1. ลักษณะมุ่งอนาคตที่มีอยู่ในตัวของบุคคลทุกคน เป็นความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้นๆ พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นความสามารถของบุคคลที่ควบคุมตนเองให้กระทำสิ่งใด หรือไม่กระทำสิ่งใดเพื่อผลสำเร็จของตนเองในอนาคต

2. ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นกระบวนการคิดของบุคคลที่คำนึงอยู่เสมอว่าการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ควรจะต้องมีการดำเนินการวางแผน การศึกษาข้อมูล การคิดถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ส่งผลให้ตนเองและสังคมมากน้อยเพียงใด ผลที่เกิดขึ้นนั้นต่อเนื่องจากปัจจุบันไปสู่อนาคตอย่างไร บุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตตามความหมายนี้จะเป็นผู้ที่คิดก่อนทำ การตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งใดต้องส่งผลกระทบต่อสังคมน้อยที่สุดหรือลดเว้นการกระทำในสิ่งใดที่เล็งเห็นว่าส่งผลกระทบต่อสังคมมากที่สุด

ลัดดา ทวี (2540, หน้า 16) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล และเล็งเห็นผลดีหรือเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

อัมพร วงศ์ใหญ่ (2542, หน้า 26) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลของบุคคลว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างกับตนในอนาคต สิ่งที่จะเกิดขึ้นนั้นมีผลดีผลเสียอย่างไร ซึ่งจะไปสู่การตัดสินใจเลือกอย่างเหมาะสม และมีการวางแผนปฏิบัติหรือแสวงหาวิธีการที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตนต้องการแล้วสามารถควบคุมตนเองให้ลงมือวางแผนปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ด้วยความอดทน และรู้จักอดได้ รอได้ ตลอดจนไม่ละความพยายามในการแสวงหาแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมเพื่อผลที่ต้องการในอนาคต

เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต (2543, หน้า 41) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การรู้จักคิดถึงอนาคตที่ยาวไกลออกไปทุกที และเล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล อันจะเกิดกับตนและสังคมในอนาคตซึ่งบุคคลจะต้องสามารถบังคับตนเองให้อดได้ รอได้ หรือควบคุมตนเองได้ การควบคุมตนเอง

จึงหมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกระทำหรือละเว้นการกระทำบางชนิดที่ต้องใช้ความอดทน หรือเสียสละ และสามารถกระทำพฤติกรรมนั้น ได้อย่างมีปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเป็นเวลานานพอที่จะนำไปสู่ผลที่ต้องการในอนาคตได้

วุฒิพงษ์ ทองก้อน (2536, หน้า 27) ให้ความหมายลักษณะมุ่งอนาคตว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดี ผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต การรู้จักหรือตระหนักถึงการวางแผน สามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดี หรือป้องกันผลเสีย สามารถควบคุมตนเองให้กระทำหรือละเว้นการกระทำบางอย่างตามความต้องการของตนเอง เพราะเล็งเห็นผลเสียที่เกิดขึ้นตามมาทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่นภายหลัง

ปองสุข ศรีชัย (2545, หน้า 9) กล่าวว่า การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้น รู้จักอดได้ รอได้เพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายในอนาคตที่ดีกว่า ตลอดจนสามารถวางแผนปฏิบัติเพื่อรอรับผลดีหรือป้องกันผลเสียที่เกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งมีความเพียรพยายามต่อสู้กับอุปสรรคอันจะเกิดขึ้นต่อไปด้วย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, หน้า 28) กล่าวถึงการคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการฉายภาพแนวโน้มที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตโดยใช้หลักการคาดการณ์ที่เหมาะสม

จากความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การที่บุคคลมีการรับรู้ด้านการดำรงชีวิตอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยที่บุคคลสามารถคาดการณ์ไกลและเห็นความสำคัญของผลดี ผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตของตนเองได้ พร้อมกันนั้นก็รู้จักวางแผนหรือศึกษาหาแนวทางเพื่อรอรับผลดีหรือผลเสีย และรู้จักแนวทางในการแก้ไขปัญหาในอนาคตได้ ตลอดจนสามารถควบคุมตนเองได้ เช่น ละเว้นการกระทำบางอย่างที่จะเกิดผลเสียต่อตนเองและสังคมได้ในอนาคต

ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคตควรจะมีอยู่ในบุคคลทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคุณสมบัติในการทำเพื่อตนเองหรือเพื่อสังคมก็ตาม ลักษณะมุ่งอนาคตจะส่งผลออกมาในรูปแบบพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกระทำ

ไรท์ (Weight, 1975 p. 298) กล่าวถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่า ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะเป็นผู้ปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์แห่งศาสนาและกฎหมาย ซึ่งจะเห็นว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูง

และยังพบอีกว่ายุทธศาสตร์มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำกว่าปกติ ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณี ประชาชนของประเทศที่กำลังพัฒนาจะต้องเห็นความสำคัญของการวางแผน เพื่อประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต ซึ่งคงจะกล่าวได้ว่าผู้ที่ไม่นึกถึงอนาคตและไม่สามารถอดได้ รอได้ อย่างเหมาะสมจะทำให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม ปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนพบความล้มเหลวในการทำงานได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520, หน้า 35-37) กล่าวว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง สามารถระงับหรือชะลอความบ่าบัดความต้องการต่างๆ ของตนได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงคือผู้ที่สามารถปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะและไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์แห่งศาสนาและกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจัดได้ว่าเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงด้วย และลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะหนึ่งของการเป็นพลเมืองดี และเป็นลักษณะหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความเพียรพยายามที่จะต่อสู้อุปสรรคเพื่อความเจริญของตนเอง

จันทนา นนทิกกร (2535, หน้า 32-33) กล่าวว่าบุคคลที่มีเป้าหมาย หรือมีการกำหนดสิ่งที่ต้องการไว้ล่วงหน้าชัดเจน ย่อมมีความตั้งใจ และใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการกระทำพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคตซึ่งเป้าหมายจะมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการที่เป็นพื้นฐานของการจูงใจที่มุ่งตรงไปสู่พฤติกรรมคือ

1. เป้าหมายที่กำหนดแนวทางการตัดสินใจว่า ควรจะใช้ความพยายามเท่าใดในการทำงานนั้น
2. เป้าหมายที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมการทำงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญ

พระเทพเวที (2531, หน้า 25) ให้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตไว้ว่า คนที่พัฒนามีสติปัญญา มีชีวิตที่ดี ควรรู้จักจุดหมายของชีวิตเพื่อที่จะได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่ดีงาม และใช้สำรวจด้วยตนเองจะได้มีความมั่นใจในการที่จะพัฒนาตนให้ดียิ่งขึ้นไป

จากลักษณะความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวคงสรุปได้ว่าการคิดมุ่งอนาคตมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์มาก เพราะถ้าผู้ใดมีลักษณะดังกล่าวแล้วย่อมเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง อันส่งผลไปยังสังคมชุมชนและประเทศชาติ และที่สำคัญที่สุดได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศให้ไปในทางที่ดีด้วย ซึ่งจะพบว่าบุคคลที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือสามารถคาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญ

ของอนาคตและตัดสินใจเลือกการกระทำได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้กำหนดแนวทางและแก้ปัญหา และวางแผนดำเนินชีวิตเพื่อเป้าหมายอนาคต รู้จักปฏิบัติตนให้เกิดการ อดได้ รอได้ อย่างเหมาะสมและบุคคลที่มีเป้าหมายจะมีความตั้งใจและใช้ความพยายามทำพฤติกรรม เพื่อบรรลุเป้าหมายในอนาคต ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม

ประโยชน์ของลักษณะมุ่งอนาคต

ผู้ศึกษาได้รวบรวมประโยชน์ของลักษณะมุ่งอนาคตจากนักวิชาการ ผลงานการวิจัยและเอกสารทางวิชาการไว้ ดังนี้

นายดา ปิรันธนานนท์ (2526, หน้า 209) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษาอนาคตศาสตร์ว่า

1. ช่วยในการตัดสินใจ โดยจะมีการจัดเตรียมขอบเขตของเรื่องที่ตัดสินใจ พิจารณารายละเอียดและโอกาสต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางที่เป็นไปได้เพื่อแก้ปัญหา นอกจากนั้นยังช่วยในการประเมินการปฏิบัติ ทำให้มองเห็นปัจจุบันได้ชัดเจนขึ้น เพิ่มพูนความสามารถในการเลือกสิ่งต่างๆ อีกทั้งยังช่วยให้มีการกำหนดเป้าหมายและแยกแยะแนวทาง เพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น

2. จัดเตรียมให้คนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วได้ โดยเป็นการจัดเตรียมประสบการณ์ให้บุคคลพร้อมที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ เข้าใจเรื่องธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บุคคลตื่นตัวในการเผชิญกับอนาคตให้มากขึ้น

3. ทำให้เกิดความคิดเชิงวิทยาศาสตร์และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้คนใฝ่หาความรู้ เมื่อคนเราได้มีเวลาคิดถึงเหตุการณ์ในอนาคตที่ไกล จากสภาพปัญหาในปัจจุบันหรือเหตุการณ์เฉพาะหน้าก็จะสามารถคิดถึงเหตุการณ์ หรือปัญหานั้น หลายแง่มุมมากขึ้นโดยที่ไม่มีเวลามาเป็นข้อกำหนดในการคิด จึงทำให้ผลิตผล ทางความคิดมีคุณภาพด้วย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, หน้า 55) กล่าวถึง ประโยชน์ของการคิด ลักษณะมุ่งอนาคตดังนี้ การคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคตจะช่วยให้เราสามารถปรับตัว ได้เท่าทันสถานการณ์ หรือปรับตัวนำหน้าสิ่งที่จะเกิดขึ้นตลอดเวลา ทำให้เราสามารถ เตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่อนาคตได้อย่างเหมาะสม โดยหลีกเลี่ยงอันตรายที่เกิดขึ้นได้

ดังนั้น คงสรุปได้ว่าการคิดเชิงอนาคตหรือลักษณะมุ่งอนาคต มีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมประเทศชาติ เพราะถือได้ว่าเป็นการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับ สิ่งที่ดีและไม่ดี เพื่อที่จะสามารถปรับตัวให้ทันต่อสิ่งที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องทราบ

ความคาดหวังม่งอนาคตของเยาวชนและปลูกฝังความคิดม่งอนาคตเพื่อหาแนวทางหรือปัจจัยที่จะส่งเสริมให้เยาวชนได้เกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างมีความสุข

ปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะม่งอนาคต

ผู้ศึกษาได้ศึกษา จากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยจากนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ถึงปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะม่งอนาคต ซึ่งได้รวบรวมไว้ดังนี้

สุรพงษ์ ชูเดช (2534, หน้า 4) กล่าวว่าลักษณะม่งอนาคตจะเกิดได้ต้องอาศัยพื้นฐานด้านความคิดและสติปัญญา เนื่องจากบุคคลที่ม่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่คาดการณ์ได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต มากกว่าสิ่งเล็กน้อยที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน และจะต้องเป็นผู้ที่คาดว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจะเกิดขึ้นกับตนได้จริง ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่มีลักษณะม่งอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่มีพัฒนาการด้านการคิดที่เป็นนามธรรม ทั้งนี้เพราะการคาดว่าสิ่งนี้จะเกิดขึ้นในอนาคต สิ่งนั้นยังไม่มีตัวตน ต้องอาศัยการอ้างอิงซึ่งอยู่ในรูปนามธรรมหรือสัญลักษณ์และการเห็นความสำคัญของสิ่งที่ยังเป็นนามธรรมหรือสัญลักษณ์ ต้องใช้ความสามารถทางความคิดการเชื่อมโยงกับหน่วยการคิดอื่นๆ ดังนั้น บุคคลที่มีความรู้ด้านการคิดย่อมจะง่ายต่อการพัฒนา ลักษณะม่งอนาคตให้สูงขึ้นด้วย

แบนดูรา (Bandura. 1997, p.79) ได้ให้ความสนใจในเรื่องความคาดหวังของบุคคลในอนาคต และได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำพฤติกรรมใดหรือไม่นั้นมี 2 ชนิดคือ

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับผลกรรม (outcome expectancy)

เป็นการประมาณของบุคคลว่าพฤติกรรมใดนำไปสู่ผลกรรมใด

2. ความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตนในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ผลกรรมที่คาดหวังไว้ ขณะเดียวกันแบนดูรา (Bandura. 1997, p.81-82) ได้เสนองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตน ดังนี้

2.1 ความสำเร็จในการทำงาน (performance accomplishment)

เป็นประสบการณ์ต้น จึงมีผลต่อความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล และการไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานจะเป็นตัวเพิ่มความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง และการไม่ประสบผลสำเร็จในการทำงานหลายครั้งซ้ำกันจะเป็นตัวลดความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถของตน ในกรณีที่ความคาดหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถเกิดการประสบผลสำเร็จหลายครั้งจะทำให้บุคคลไม่ท้อถอย

ในการทำงานนั้น เมื่อไม่สำเร็จในบางครั้งซึ่งถ้าการไม่ประสบผลสำเร็จนั้นสามารถแก้ไข ความคิดพลาดได้ด้วยความพยายามจะเป็นแรงเสริมในการทำงานต่อไป แม้งานนั้นจะยาก เพียงใดบุคคลจะพยายามเพื่อให้งานนั้นสำเร็จ

2.2 การได้เห็นประสบการณ์ของผู้อื่น (vicarious experience)

เป็นสิ่งที่แนะหรือตัวแบบที่บุคคลนำมาพิจารณาความสามารถของตน เมื่อบุคคลสังเกตเห็นผู้อื่น ได้รับความสำเร็จในการทำงานที่ยาก โดยไม่มีผลเสียตามมาทำให้เกิดความคาดหวังว่า ตนก็สามารถทำงานนั้นได้ถ้าตั้งใจและพยายาม

2.3 การพูดชักจูงผู้อื่น (verbal persuasion) เป็นการรับเอาคำแนะนำ และชักจูงของผู้อื่นมาเป็นข้อมูลเพื่อพิจารณาความสามารถของตน ทำให้บุคคลมีความเชื่อมั่น ว่าตนมีความสามารถที่จะทำงานถึงแม้ว่าจะเคยทำงานไม่สำเร็จมาแล้ว เป็นการเพิ่มกำลังใจ และความมั่นใจ

2.4 ความตื่นตัวทางอารมณ์ (emotional arousal) บุคคลจะรับรู้ ว่าตนตื่นเต็น มีความวิตกกังวล หรือความกลัวจากอาการกระตุ้นของร่างกาย ในสภาวะ ที่ร่างกายถูกกระตุ้นมากมักจะทำให้การทำงานได้ผลไม่ดี หากบุคคลรับรู้ว่าจะมีความคิด วิตกกังวลระดับสูง บุคคลจะมีความหวังในอนาคตเกี่ยวกับความสามารถของตน ในการทำงานนั้นในระดับต่ำ

จากปัจจัยที่ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต เป็นการเรียนรู้ของบุคคลทางสังคมของแต่ละบุคคลเป็นประสบการณ์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ทางสังคมและตัวบุคคลเอง นอกจากนี้ยังต้องอาศัยการรู้จักด้วย

การเรียนการสอนที่ส่งเสริมมุ่งอนาคต

การที่ผู้เรียนจะก้าวไปสู่อนาคตได้ต้องอาศัยปัจจัยที่นำพา หรือกุญแจที่ไข ประตูสู่ออนาคต ปัจจัยที่สำคัญและส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตได้ดีที่สุดคือการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะเกิดผลดีได้ต้องมีทฤษฎีและการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นครูจึงเป็น บุคคลสำคัญที่จะต้องจัดสาระและวิธีการสอนที่สอดคล้องและส่งเสริมให้ผู้เรียน มีลักษณะมุ่งอนาคต ดังเอกสารประกอบการสอนกระบวนวิชา 0717742 : อนาคตกับ สังคมศึกษา เรื่องหลักสูตรและการสอนอนาคตศาสตร์ ของพนิดา สีนสุวรรณ (2546, หน้า 32-33) ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ต้องสอนอนาคตให้แก่นักเรียน และวิธีการสอน อนาคตไว้ดังนี้

เหตุผลที่ต้องสอนอนาคตศาสตร์

โรงเรียนมีบทบาทในการให้การศึกษาแก่เยาวชน โดยเฉพาะสิ่งที่เรียกว่าพื้นฐานทางสังคม แต่ปัญหาก็คือการศึกษที่เป็นพื้นฐานทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา นั่นคืออะไร ทักษะความเข้าใจและเจตคติที่เป็นพื้นฐานที่จะมีคุณค่าอย่างสำคัญต่อความอยู่รอดในสังคมคืออะไร สมัยหนึ่งเราให้ความสำคัญต่อการศึกษพื้นฐาน อันได้แก่ 3 R, s หรือการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ต่อมาความสนใจในเรื่องทั้ง 3 นี้เริ่มลดน้อยลง และปัจจุบันเรากำลังรื้อฟื้นมันขึ้นมาอีกที่เรียกว่า Back to basics

การศึกษาแนวใหม่ของนักอนาคตศาสตร์ก็คือ ควรมีการศึกษาในสิ่งที่จะผสมผสานเอาอดีตปัจจุบันและอนาคตเข้าด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการจัดเตรียมแนวทาง ความมุ่งหมาย และความสำคัญของสิ่งที่จะศึกษา เหตุผลอีกประการหนึ่งที่ควรมีการสอนเรื่องอนาคตก็เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะและความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาสังคมอันซับซ้อนที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่สำคัญในปัจจุบัน เช่น ปัญหานิวเคลียร์ มลภาวะ ความอดอยาก เป็นต้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจ ความมีเหตุผล ความเห็นอกเห็นใจ เพื่อการตัดสินใจที่ฉลาด

ประการสุดท้ายความสำคัญของการสอนอนาคตก็เพื่อเป็นการพัฒนาเจตคติและทักษะที่จะเหมาะสมกับเวลาที่เรามีชีวิตอยู่ในภavnานี้ เราจำเป็นต้องเน้นยุทธวิธีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสร้างจินตนาการ ในความคิดมากกว่าที่จะเน้นวิธีการที่จะแสวงหาข้อเท็จจริง ทักษะการคิดแก้ปัญหา การสืบสวนสอบสวนและวิธีการของนักอนาคตศาสตร์ เป็นวิธีการที่สำคัญต่อการศึกษอนาคต อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการสอนอนาคตขึ้นอยู่กับความสามารถของครู ความร่วมมือของผู้บริหาร และความร่วมมือของผู้ปกครอง

การสอนอนาคต

โปรแกรมการศึกษาที่มุ่งเน้นอนาคตควรมีลักษณะดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยการให้ผู้เรียนวาดมโนภาพของตนเองเกี่ยวกับอนาคต
2. นำวิชาต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับอนาคตที่ผู้เรียนต้องการ
3. จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการในอนาคตของผู้เรียน

ให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และแผนการในอนาคตของผู้เรียน

4. นำความรู้ในปัจจุบันเข้ามาผสมผสาน เน้นให้ผู้เรียนได้เข้าใจ

ความคล้ายคลึงกันของสิ่งมีชีวิตกับระบบสังคม

5. จัดสภาพการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สร้างแรงจูงใจ
ให้ผู้เรียน ให้ผู้เรียนแสวงหาความสามารถของตนเอง

6. เน้นทักษะอยู่เหนือความรู้ ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ การพยากรณ์และการคำนึงถึงข้อเท็จจริง

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารประกอบการสอน กระบวนวิชา
071742 : การศึกษาอนาคตกับสังคมศึกษา ของพนิดา สิ้นสุวรรณ (2546, หน้า 32-33)
สรุปได้ว่าการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นที่ส่งเสริมมุ่งอนาคต และเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อผู้เรียน
ที่จะต้องดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การเรียนการสอนที่ส่งเสริม
มุ่งอนาคตเป็นเสมือนการเตรียมตัวและเตรียมความพร้อมของผู้เรียนที่พร้อมจะออกเผชิญกับ
สังคมและโลกที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นอย่างยิ่ง
ที่จะต้องแสวงหายุทธวิธี นั่นคือการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมอนาคตแก่นักเรียน

กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ลักษณะความสำคัญ

สาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ต้องเรียน
ตลอด 12 ปีการศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา เป็นกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ที่ประกอบมาจากหลายแขนงวิชา จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการ โดยนำเอาวิทยาการ
จากแขนงต่างๆ ในสาขาสังคมศาสตร์มาหลอมเข้าด้วยกัน ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ จริยธรรม ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อม รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา
ปรัชญา และศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็น
กลุ่มสาระที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมศักยภาพการเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน โดยมีเป้าหมาย
ของการพัฒนาความเป็นพลเมืองดี ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบของกลุ่มสาระการเรียนรู้
โดยต้องการให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและความเจริญงอกงามทั้ง 3 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้
คือ การให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของวิชาต่าง ๆ
ในสาขาสังคมศาสตร์ ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น ในลักษณะบูรณาการ
2. ด้านทักษะกระบวนการ คือ การให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เกิดทักษะ และกระบวนการ
ต่างๆ เช่น ทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม เป็นต้น 3. ด้านเจตคติค่านิยม
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติและเกี่ยวกับ
ประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตัวเอง พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย
มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มินิสัยเป็นผู้ผลิต มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่า

ของการทำงาน รู้จักการคิดวิเคราะห์ รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เคารพในสิทธิของผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่า อนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

วิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของกลุ่ม ไว้ดังนี้

1. เป็นศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้มีการศึกษา พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำ เป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ
2. ได้บูรณาการสรรพความรู้ กระบวนการปัจจัยต่างๆ เพื่อการเรียนรู้ ตามเป้าหมายของท้องถิ่นและประเทศชาติ การเรียนการสอนต้องใช้ข้อมูลความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติและระดับโลกเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน
3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นปัญหาพร้อมสมัยกับเพื่อนและผู้ใหญ่ สามารถแสดงจุดยืน ในคำนิยม จริยธรรมของตนอย่างเปิดเผยและจริงใจ ขณะเดียวกันก็รับฟังเหตุผลของผู้อื่น ที่แตกต่างจากตนอย่างตั้งใจ

การเรียนการสอนเป็นบรรยากาศของการส่งเสริมการคิดขั้นสูง ในประเด็นหัวข้อ ที่ลึกซึ้ง ทำทนาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีความหมาย ได้รับความประเมินที่เน้นการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ทุกมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จัดเตรียมโครงการที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเป็นจริงของสังคม ที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต

จากวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนต้องศึกษาเพื่อเข้าใจสังคมโลกที่ซับซ้อน สามารถปกครองดูแลตนเอง เอาใจใส่ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมของโลกได้ และเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้เรียน กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ใช้ความรู้อย่างมีความหมาย เพื่อการตัดสินใจ การสำรวจตรวจสอบ การสืบค้นการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ นำทางตนเองและผู้อื่น เชื่อมโยงกับความรู้ที่เรียนสู่โลกความเป็นจริงในชีวิตปัจจุบันและอนาคตได้

เป้าหมายและความคาดหวังของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายและความคาดหวังที่สำคัญคือให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี ในวิถีชีวิตประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การที่จะบรรลุเป้าหมายได้ จำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ 3 ประการคือ

1. ความรู้
2. ทักษะกระบวนการ
3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

จะเห็นได้ว่าตลอดเวลาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มีส่วนช่วยส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีจุดเน้นคือให้ผู้เรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ โดยที่ผู้เรียนจะไปถึงจุดหมายได้โดยองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ซึ่งผลที่ได้คือการนำไปเป็นส่วนหนึ่งของลักษณะมุ่งอนาคตของผู้เรียน

ความสัมพันธ์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับการส่งเสริมมุ่งอนาคต

ผลจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกปัจจุบัน ทำให้ประชากรในส่วนต่างๆ ของโลกมีการเคลื่อนไหวและหล่อหลอมให้เป็นประชากรโลก และรวมเป็นสังคมเดียวกัน การที่สังคมจะดำรงอยู่ได้อย่างสันติสุข ประชากรต้องเป็นพลเมืองดี ทั้งในระดับโลกและระดับประเทศ และย่อยลงมาจนถึงสังคมที่เล็กที่สุด สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์ในด้านการพัฒนาคุณภาพดังกล่าว เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนที่จะต้องดำเนินชีวิตในสังคมโลกยุคใหม่ ดังคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2544, หน้า 9) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบด้านความรู้ว่า ความรู้ในกลุ่มสังคมศึกษากว้างขวางมาก ไม่มีใครจะเรียนรู้ได้หมด ดังนั้นเป็นงานที่ทำนายของครูสังคมศึกษาที่จะต้องสามารถคัดสรรสาระที่จะเรียน ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดสรรสาระนั้น มิได้อยู่บนพื้นฐานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่เกณฑ์ในการพิจารณาก็คือให้พิจารณาว่าสิ่งที่จะนำมาเรียนมีนัยสำคัญต่อการเป็นพลเมืองดี และมีเป้าหมายเพื่อสร้างจิตสำนึกของการเป็นคนดีของสังคม

และประเทศชาติ เป็นประชาชนที่มีการศึกษา เข้าใจปัญหาสังคม เชื่อมโยงเข้ากับการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและของผู้อื่น ได้ส่งเสริมความเข้าใจโลก ปฏิสัมพันธ์ที่มนุษย์มีต่อกัน ความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมรดกทางวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือแก่ผู้เรียนในการทำความเข้าใจอดีตเพื่อเป็นสาระในการเผชิญและตัดสินใจใด ๆ ในปัจจุบัน โดยตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นและวางแผนสู่นาคต

สรุปได้ว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสาระที่มีความสัมพันธ์ส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคตอย่างชัดเจนมากที่สุด เพราะเป็นสาระที่เหมือนเป็นเครื่องมือเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนที่จะก้าวไปสู่โลกอนาคตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมจะเป็นพลเมืองดีของสังคมประเทศและสังคมโลกด้วย

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี

โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาประเภทการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาจันทบุรี เขต 2 เดิมชื่อโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มะขาม ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี ในวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2536 ตั้งอยู่เชิงเขาน้ำตกกระทิง เลขที่ 130 หมู่ 5 ตำบลพวงกิ่งอำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดจันทบุรี เป็นโรงเรียนประเภทอยู่ประจำ สังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 อยู่ห่างจากจังหวัดจันทบุรีประมาณ 27 กิโลเมตร มีพื้นที่ 351 ไร่ 2 งาน 57 ตารางวา ได้มาโดยการริเริ่มของ นายประจำ ประธิปฉาย เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัดจันทบุรี นายเฟียร อยู่รอด นายอำเภอมะขาม และนายละออ วรรณทอง เมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งครูใหญ่โรงเรียนฝึกหัดครูจันทบุรี ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2504 รับนักเรียนสหศึกษา เปิดเรียนครั้งแรกเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2504 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยรับเด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาที่ได้รับคัดเลือกจากจังหวัดต่างๆ ในเขตการศึกษา 12 รวม 8 จังหวัด ได้แก่ นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด และได้รับอนุมัติให้เปิดสอนชั้นประถมศึกษาชั้นละ 2 ห้อง เมื่อปี พ.ศ. 2513 เปิดสอนชั้นละ 3 ห้อง ในปี พ.ศ. 2524 หลังจากนั้นได้รับอนุมัติ ให้เปิดระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในปี พ.ศ. 2532 โดยรับเด็กด้วยโอกาสที่ได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดต่าง ๆ รวม 4 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และจากมูลนิธิเด็ก รับนักเรียนประเภทอยู่ประจำ เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เพื่อให้เด็กด้อยโอกาสเหล่านี้ได้มีโอกาสทัดเทียมทางการศึกษาเหมือนเด็กปกติทั่วไป ปัจจุบันมีนักเรียนจำนวน 706 คน โดยมีนายนิรศ นุชถาวร เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าไม่ว่าเด็กที่ด้อยโอกาสอันมีปัญหาจากทางครอบครัว ฐานะที่ยากจน เป็นกำพร้าบิดามารดา แต่รัฐบาลก็เห็นความสำคัญตรงนี้จึงไม่让他ด้อยโอกาสทางการศึกษา จึงได้ให้มีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ขึ้น และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์จันทบุรี ก็เป็นอีกโรงเรียนหนึ่งที่ได้ทำหน้าที่ในการให้การศึกษแก่เด็กด้อยโอกาส จึงเป็นการช่วยให้เยาวชนของชาติได้มีโอกาสและอนาคตที่ดีเพื่อที่พวกเขาเหล่านี้จะได้นำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และเป็นประชากรที่มีคุณภาพในสังคมไทยและสังคมโลกต่อไป บนปรัชญา ของโรงเรียนที่ว่า “จงยืน ณ จุดที่ปลอดภัย” บนโลกใบนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ไว้ดังต่อไปนี้

สมคิด บุตรสนม (2541) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะชีวทางสังคม และระดับจริยธรรมกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ในโรงเรียนขยายโอกาสเขตการศึกษา 12 พบว่าสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนระดับจริยธรรมของ นักเรียนและความมุ่งหวัง และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ลักษณะมุ่งอนาคต แต่รายได้ของผู้ปกครองไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุ่งอนาคต ของนักเรียน และการศึกษาการสร้างสมการพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน พบว่าตัวแปรที่ทำนายลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน มี 3 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนาย ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ได้ร้อยละ 11.819

สุวิมล ลาวรรณา (2543) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวโลกอส กับการกระจ่ายค่านิยมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของเยาวชนหญิงในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเยาวชนหญิงกลุ่มที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวโลกอส กับการกระจ่ายค่านิยมมีลักษณะมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้นได้ในระยะหลังการทดลองและ ระยะติดตามผล โดยการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแนวโลกอสสามารถส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต ของเยาวชนได้โดยช่วยให้เยาวชนได้มีโอกาสสำรวจตัวเอง รวมทั้งค้นหาตัวเองและตระหนัก ถึงผลดีผลเสียของการมีชีวิตที่ไร้ความหมาย ตลอดจนช่วยให้เยาวชนได้เรียนรู้ วิธีในการดำรงชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ขณะเดียวกัน

การกระจ่างค่านิยมก็ส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนได้ผ่านกระบวนการเกิดค่านิยมจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะคนอันเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ กระตุ้นให้เยาวชนเกิดการเรียนรู้สำรวจค่านิยม ทั้งข้อดีและข้อเสียของตนเองด้วยวิธีการกระตุ้นให้สามารถเลือกทางเลือกหนึ่ง

จากหลายทางเลือก โดยพิจารณาถึงผลของทางเลือกแต่ละทางอย่างเปิดเผย และการกระทำซ้ำกันจนเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิตอย่างมีลักษณะมุ่งอนาคตที่เหมาะสม

อัมพร วงศ์ใหญ่ (2542) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างความทันสมัยของพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ และลักษณะมุ่งอนาคตที่มีต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดร่างกายของนักเรียนชาวเขาเผ่าเย้า ในระดับประถมศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาวเขาเผ่าเย้า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 124 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ความทันสมัยของพ่อแม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการรักษาความสะอาดร่างกายโดยส่งอิทธิพลผ่านตัวแปร ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ แต่ไม่พบว่าความทันสมัยของพ่อแม่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคต รวมทั้งไม่พบอิทธิพลทางอ้อมของความทันสมัยของพ่อแม่ที่มีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดของร่างกายโดยผ่านตัวแปรของลักษณะมุ่งอนาคต

2. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน และใช้เหตุผลมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดร่างกายโดยส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต แต่ไม่พบว่าวิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมีอิทธิพลทางตรงต่อความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ รวมทั้งไม่พบอิทธิพลทางอ้อมของการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 2 แบบ ที่มีต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดร่างกายโดยผ่านตัวแปรความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพ

3. ความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพและลักษณะมุ่งอนาคต มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมรักษาความสะอาดร่างกาย สุนิสา สิริวิพันธ์ (2541) ได้ศึกษา ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 พบว่าระดับมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 มีลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในระดับมาก โดยเพศหญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าเพศชาย นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด และปล่อยปละละเลย และนักเรียนร้อยละ 98.70 มีความเห็นว่าลักษณะมุ่งอนาคตมีความจำเป็นต่อนักเรียน ลัดดา ทวี (2540)

ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต ทักษะคิดและพฤติกรรมการรักษาความสะอาดร่างกายในนักเรียนชาวเขาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชาวเขาระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 62 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกเพื่อพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตควบคู่กับการอภิปราย และนักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมรักษาความสะอาดร่างกายและลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกัน

นงคราญ ยุทธเสน (2539) ได้ศึกษาจิตลักษณะกับพฤติกรรมการขับจี้รถจักรยานยนต์ของนักเรียน การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการขับจี้รถจักรยานยนต์ จิตลักษณะด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง ความเชื่ออำนาจภายในตน ด้านสุขภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างจิตลักษณะกับพฤติกรรมดังกล่าวของนักเรียนในจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2539 จำนวน 397 คน พบว่าค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมการขับจี้รถจักรยานยนต์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับเล็งบ้าง จิตลักษณะด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กันระหว่างจิตลักษณะด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตนเองอย่างมีนัยสำคัญ กนกวรรณ อุ้นใจ (2535) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคการพยากรณ์ที่มีต่อลักษณะมุ่งอนาคตกับการให้ข้อเสนอแนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยการใช้เทคนิคการพยากรณ์ มีลักษณะมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

พนิดา ลินสุวรรณ (2531) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของครูสังคัมศึกษาในเขตพัฒนาภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือครูสังคัมศึกษาในเขตพัฒนาภาคเหนือ ที่สังกัดกองการศึกษามัธยม กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 503 คน ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาคุณสมบัติส่วนตัวของครูสังคัมศึกษาในเขตพัฒนาภาคเหนือ มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน การศึกษาระดับมุ่งอนาคตพบว่าอยู่ในระดับที่ 3 การเปรียบเทียบระดับมุ่งอนาคตระหว่างครูสังคัมศึกษาชายและครูสังคัมศึกษาหญิง ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การเปรียบเทียบระดับลักษณะมุ่งอนาคตครูสังคัมศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน สอนระดับชั้นที่ต่างกัน และสอนในโรงเรียนที่ต่างขนาดกัน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ การมองภาพฉายสังคัมไทยในปี พ.ศ. 2540 ด้านสังคัม การเมือง และเศรษฐกิจ พบว่าครูสังคัมศึกษาได้คาดคะเนสภาพสังคัมไทยในอนาคตจะมีสภาพเลวร้ายกว่าสังคัมไทยในปัจจุบัน

นอกจากนี้สภาพเศรษฐกิจของไทยในอนาคต คาดคะเนว่าจะมีสภาพดีกว่าในปัจจุบัน และสภาพการเมืองคาดคะเนว่าการเมืองไทยในอนาคตจะคล้ายการเมืองในปัจจุบัน ดวงเดือน พันธุนาวัน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 และมหาวิทยาลัยปีที่ 2 ที่มีอายุระหว่าง 11-25 ปี จำนวน 1,400 คนพบว่า

1. ลักษณะมุ่งอนาคตจะแปรปรวนไปตามลักษณะ 3 ประการ คือ เพศ ชั้นเรียน และ สถานที่เกิด ผู้หญิงมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้ชาย ผู้มีอายุน้อยจะมีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่าผู้มีอายุมากโดยนักเรียนที่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะมุ่งอนาคตสูงสุด ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยมุ่งอนาคตต่ำสุด และนักเรียนที่เกิดในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงกว่านักเรียนที่เกิดต่างจังหวัด

2. ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดู 3 แบบ คือ การเลี้ยงดูแบบให้ความรัก แบบใช้เหตุผล และแบบลงโทษทางจิต

จากการที่ได้ศึกษางานวิจัยภายในประเทศของนักวิชาการ สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตในเพศหญิงจะมีมากกว่าเพศชาย การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา มีผลต่อการส่งเสริมลักษณะมุ่งอนาคต และช่วยให้เยาวชนรู้จักตนเองและเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต โดยผ่านกระบวนการคิดจนกลายเป็นลักษณะเฉพาะ และกระตุ้นให้สามารถเลือกทางหนึ่ง จากหลายทาง จนกลายเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีจริยธรรม ครอบครัว พ่อ แม่ ครู ลักษณะของครู สุขภาพ เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและนำทางไปสู่อนาคตได้อย่างมีคุณภาพและเป็นคนดีของสังคม

งานวิจัยต่างประเทศ

จากการรวบรวมงานวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยของ มาล์เบิร์ก (Maberg) ชิโรโตไซกิ (Shirai Toshiaki) และฮิม (Hcam) ไว้ดังนี้

มาล์เบิร์ก (Malmberg, 1997) ศึกษาผลของระดับการศึกษา เพศ และการประเมินตนเองต่อลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่นฟินแลนด์และโปแลนด์ จากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชาวฟินแลนด์และโปแลนด์อายุ 17 ปี จำนวน 352 คน พบว่าผู้หญิงต้องการสำเร็จการศึกษา และนักเรียนวิชาชีพมีความคาดหวังต่ำในความสำเร็จในอาชีพในอนาคต และระดับการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมุ่งอนาคต

ชิไร โตชิกิ (Shirai Toshiaki. 1996) ศึกษาความหมายของชีวิตที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งเวลาในหญิงวัยกลางคน โดยใช้การทบทวนวรรณกรรมและแบบสอบถาม ลักษณะมุ่งเวลาในกลุ่มตัวอย่าง 1,657 คน ในประเทศเบลเยียมและญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า ความหมายของชีวิตที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งเวลา และลักษณะมุ่งเวลาเป็นแรงจูงใจที่สอดคล้องกับบริบทโดยลักษณะมุ่งอนาคตเป็นแรงจูงใจในช่วงวัยรุ่น ส่วนลักษณะมุ่งปัจจุบันเป็นแรงจูงใจในวัยกลางคน

ฮีม (Heam. 1994) ศึกษาเยาวชนในชุมชนแออัด เมืองเมลเบิร์น ประเทศโคลัมเบีย พบว่ากิจกรรมต่างๆ ของชมรม เช่น ช่างไม้ การทำขนม ชมรมกีฬา และชมรมวรรณคดี สามารถพัฒนาสุขภาพสติปัญญาและอัตมโนทัศน์ของเด็กได้ และกิจกรรมเหล่านี้ยังช่วยพัฒนาจริยธรรม ค่านิยมทางศีลธรรมและจริยธรรม การวางแผน ทักษะทางสังคม และลักษณะมุ่งอนาคต

จากการที่ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต สรุปได้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตจะเกิดขึ้นกับบุคคลโดยมีปัจจัยที่เป็นตัวเสริมให้ไปสู่ลักษณะดังกล่าวคือ การศึกษา การประกอบอาชีพ ความปลอดภัยในสังคม และความอบอุ่นในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่นำไปสู่การมุ่งลักษณะอนาคตที่ดี อีกประการคุณธรรมและจริยธรรม ดังนั้นการสร้างลักษณะมุ่งอนาคตจึงเป็นเหมือนแรงจูงใจให้นักเรียนคิดและคาดหวังสู่ออนาคตที่ดี เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างถูกต้อง